

Lintje voor Derk Jan Tinga: 40 jaar vrijwillig molenaar

Derk Jan Tinga (1955) uit Winsum is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Hij kreeg deze koninklijke onderscheiding opgespeld door de burgemeester van de gemeente Het Hogeland, Henk Jan Bolding, op 20 september 2019. Ik toog naar Pieterburen voor een ontmoeting met molenaar Derk Jan Tinga.

Ontmoeting

Bij molen De Vier Winden aangekomen zie ik, omhoogkijkend, Tinga al staan. Bovenop de stelling, samen met twee van zijn leerlingen. Een karakteristieke verschijning in zijn kakibruine overall met jasje en platte petje op. De kwieke molenaar met helderblauwe ogen en witte snor blijkt een man met een ijzeren geheugen vol verhalen. Die ventileert hij tussen de bedrijven en de bezoekers door, flux de bouche [Red.: welbespraakt, rad van tong] en gedetailleerd. Want hij heeft in al die jaren heel wat meegemaakt en tot stand gebracht. Ik moet een keuze maken uit wat hij mij heeft verteld.

Kleuren

Zijn fascinatie voor molens begint als hij een jaar of negen is. Niet met de molen zelf, maar met kleuren. Kleuren van het duiven- en vogelvoer op de molen van zijn oom Marinus Sanders te Vriescheloo. Aange trokken door dat kleurige voer komt hij regelmatig op de molen bij zijn oom. Ook mag hij een keer met hem mee op de vrachtwagen bakkers en boeren bezoeken, voor de kleine jongen een heel avontuur.

Opleiding en hobby

Veel later gaat Derk Jan rechten studeren in Groningen. Maar hij is ook geïnteresseerd in tekenen, schilderen,

fotografie en film. Dat zal uiteindelijk ook zijn beroepskeuze bepalen: grafisch vormgever. Daarvoor gaat hij tijdens de opleiding op de Kunstacademie in 1982 onder andere stage lopen in Amsterdam (Hammerschmidt House) en Winsum (IJsbrand van Leeuwen). Hij leert er veel. Aanvankelijk is het nog allemaal handwerk, aan de lichtbak-tekentafel, waarbij hij veel zelf moet uitwerken. Na een paar jaar zo werken verandert dat, omdat één van zijn opdrachtgevers, Wolters-Noordhoff, het uitdrukkelijk wenst. Hij stapt eind jaren tachtig helemaal over op de Mac (Macintosh), een veel gebruikte computer in de grafische wereld.

Single-8

Maar het begint eigenlijk thuis. Aangestoken door zijn vader, een enthousiaste hobbyfotograaf en filmer, gaat Derk Jan met z'n Fuji single-8 filmcamera filmpjes maken, toen nog een dure hobby. Z'n vader stimuleert hem: "Maak een documentaire over iets, dan heb je een afgerond geheel." Hij maakt hem opmerkzaam op de smederij in Oudeschans waar smid Jan Buurma molenroeden aan het lassen is voor molen Entreprise van Kolham.

Hier loopt de jonge filmer lasogen op door dit procedé onbeschermd te filmen. Oud recept: een doorgesneden aardappel op het oog leggen. Dat helpt.

Om kort te gaan: de film toont aan het eind hoe door molenbouwer Roemeling met een grote kraan die molenroeden in de askop worden gehesen. Het is bij deze molen dat Derk Jan voor het eerst Binne Jongasma, secretaris van de Vereniging van Vrienden van de

Groninger Molens ontmoet. Deze denkt te doen te hebben met een filmer van het tvprogramma 'Van Gewest tot Gewest'. Dat levert Derk Jan zijn eerste opdracht op: het filmen van de afbraak, verplaatsing en herbouw van de Krimstermolen. En mooi, de materiaalkosten zijn voor rekening van het Anjerfonds! Enthousiast vertrekt hij er voor uit Groningen naar Zuidwolde, op de fiets. Ja, zo gaat dat in de jaren zeventig.

Molenaarsopleiding

Die film dreigt nogal lang te worden. "Moet ik alles wat gebeurt wel filmen? Wat is belangrijk, wat niet? Waar dienen al die onderdelen voor?" Voorzitter van de Vereniging, Thijs de Jong, merkt dat de jonge filmer met deze vragen kampt. Hij raadt Derk Jan aan: "Ga een opleiding volgen." Dat doet hij. Op Veldkamps meul'n, de ronde stenen molen in Bellingwolde, de woonplaats van zijn ouders, begint hij bij molenaar Derk Bos. Die leerde het molenaarsvak vanaf zijn 14e jaar nog in de praktijk, maar is intussen met pensioen. "*Doe hest 'n kloare kop*", herinnert Derk Jan zich een uitspraak van Bos over hem. Van deze praktijkman krijgt hij les. Voor de theorie was toen nog weinig geregeld. Derk Jan organiseert zelf excursies om diverse molentypes te bestuderen. Naar Oost-Friesland voor de spinnekop en de zelfkruiers. Later ook naar plaatsen waar onder andere een paltrok, wipmolen, tjasker, olie- of zaagmolen te bestuderen is. In 1979 behaalt hij zijn diploma vrijwillig molenaar. Bijzonder, want er wordt voor de honderdste keer examen afgenomen. Deze keer in De Korenschoof te Noordlaren. Voor die gelegenheid is jonkheer T.A.J. van Eysinga, vice-voorzitter van de Vereniging De Hollandse Molen, aanwezig.

Veertig jaar

Dan volgen er jaren waarin Derk Jan zacht gezegd behoorlijk actief is. Hij wijdt als lid van het Gilde van Vrijwillige Molenaars in Groningen zijn kennis en vaardigheden aan het behoud van het molenaarsvak. Dat doet hij allereerst door het laten draaien van een groot aantal molens als molenaar, invaller of instructeur.

Hij leidt bezoekers rond op de molen. Spreekt ze toe in het Nederlands, Frans, Engels of Duits. Spreekt zelfs een mondje Italiaans. En natuurlijk ook Gronings. Als officieel benoemd instructeur is hij werkzaam vanaf 1984.

Van 1989 tot 1994 is hij actief als molenaar in Veelerveen. Tussendoor draait hij ook op andere molens als invaller of samen met de molenaar te plaatse.

Vanaf 1982 gaat Derk Jan samen met D. Bos, B. Buis-kool en B. Oomkens theorielessen geven. Eerst in buurthuis De Brug (Bellingwolde), eind 1984 in de kantine van de gemeentewerkplaats te Oude Pekela. In

1994 begint hij zelfstandig met lesgeven in Pieterburen. En dat tot nu toe.

Al met al hebben vele cursisten kennis en vaardigheden kunnen opdoen dankzij Derk Jan Tinga. En daar is hij misschien wel het meest trots op: het vak door mogen geven aan anderen. Dat geeft hem veel voldoening.

Bestuurlijk actief

Naast bovengenoemde bezigheden is Tinga ook actief geweest op bestuurlijk gebied. Een indrukwekkend lijstje bezigheden. Bovendien geeft hij regelmatig lezingen over molens en sarrieschutten.

Bewonderenswaardig is dan ook dat Derk Jan naast dit alles sinds 1983 ook nog zijn dagelijks beroep uitoefent als zzp-er grafisch vormgever. Zijn bedrijf is gevestigd in Winsum.

Ondanks dit alles blijkt Derk Jan een opgeruimd man. Hij heeft er nog steeds zin in en wil er nog lang mee doorgaan. Het was niet moeilijk om genoeg mensen te vinden die hem, na de tot op heden 40-jarige loopbaan, wilden voordragen voor een koninklijke onderscheiding. Dat is door zijn omgeving lang geheim voor hem gehouden. Hij werd er aangenaam door verrast. Zijn leerlingen ontwierpen zelfs een vlag voor hem. Die wappert naast de driekleur hoog op De Vier Winden in Pieterburen. En, gezien alles in en bij dit artikel vermeld, heeft Derk Jan Tinga deze koninklijke onderscheiding dik verdiend.

Derk Jan Tinga in korenmolen
De Vier Winden in Pieterburen

Foto: Elmer Spaargaren

